

שהיה מונח בחותמו של כ"ג - אם כבר גזרו על הנכרים להיות כזבים (נדה פ"ד דף לד.) צ"ל שהיה מונח בחותם בקרקע שלא הסיטו הכלי.

פני יהושע גיטין עב, א

5

לפי מה שפירש רש"י בהאי דאמרינן במתנה זמנו של שטר מוכיח עליו דהיינו משום דאל"כ למה הוצרך לכתוב זמן ותיקשי לן טובא דה"ט לא שייך כלל בגט.

לכך נראה לענ"ד בכוונת רש"י ז"ל דבעיקר מימרא דרב הונא דלענין גיטין סבר ר' יוסי דאמרינן זמנו של

שטר מוכיח עליו לא הוצרך לפרש שום טעם דרב הונא אזה גיטך אם מתי קאי וכיון דאמר אביי דאם שתי

לשונות משמע אמרינן שפיר דזמנו של שטר מוכיח על לשון אם דמהיום מגרש לה ואם לשון תנאי הוא והיינו

10

נמי טעמא דרבותינו בסמוך לענין אם לא באתי מכאן ועד י"ב חודש דהתירוה לינשא מהאי טעמא דסברי

כר' יוסי דזמנו של שטר מוכיח על לשון אם דלשון תנאי הוא כיון דבלא"ה שתי לשונות משמע וכדמסיק נמי

אביי בסוף פירקין [ע"ו ע"ב] גבי אם תצא חמה מנרתיקה דלר' יוסי מגורשת למפרע, אמנם מצאתי לרשב"ם

ז"ל בפרק גט פשוט [ב"ב קע"ב ע"ב] שכתב דר' יוסי ס"ל כר"א דעידי מסירה כרתי ולא בעינן זמן, אלא

דאכתי ע"כ האי סוגיא לענין דכשר בדיעבד אבל לכתחלה לכו"ע בעינן זמן שלא תצטרך להביא עידי מסירה

15

לפנינו וכן משמע להדיא מסוגיא דלעיל [י"ז ע"א] גבי מפני מה תקנו זמן וע"ש בחידושינו, משא"כ לענין

מתנה דאיירי בה ר' יוסי שהוא בלאחר מיתה דלא שייך בלאחר שתי לשונות וא"כ מהיכא תיתי נאמר דזמנו

של שטר מוכיח ונצטרך לומר דהא דקאמר לאחר מיתה מיהדר קא הדר ביה והא קי"ל יד בעל השטר על

התחתונה וכל שכן דלשון לאחר לא שייך כלל למפרע וכמ"ש רש"י ז"ל להדיא סוף פירקין [ע"ו ע"ב] גבי

לכשתצא חמה מנרתיקה דאפילו לר' יוסי לא שייך בכה"ג לומר זמנו של שטר מוכיח כיון דקאמר בהדיא

20

שלא יחול אלא לכשתצא ומ"ש במתנה דלר' יוסי זמנו של שטר מוכיח מש"ה הוצרך רש"י ז"ל לפרש דבמתנה

מוכחא מילתא דזמנו של שטר מוכיח דאם לא נתן לו הגוף מעכשיו למה נכתב זמן בשטר, משא"כ בגיטין

דלא שייך האי סברא כדפרישית דלעולם צריך לכתוב זמן מש"ה לא אמרינן זמנו של שטר מוכיח בלאחר

מיתה אלא באם דוקא והיינו דללישנא קמא דרב הונא לא מתני לה אסיפא וכמו שאפרש עוד בטוב טעם אף

ללישנא בתרא דר' הונא בסמוך דמתני לה אסיפא עיין עליו זה נראה לי ברור כשמש בכוונת רש"י ז"ל דאזיל

25

ביה לשיטתו דסוף פירקין וכמו שאפרש שם בעזה"י ודוק היטב:

ליקוטי חידושי הרמ"ה

(ד). רבי' יוסי אומר א"צ מהיום. א"ר הונא לר"ג, בעי מיניה מרבא בר אבוח, הלכה כר"י או אין הלכה כר"י. בעא מיניה, אמר ליה הכי אמר רב הלכה כר' יוסי. ודוקא כממונא אבל בגיטין צריך מהיום לרוחא דמילתא. והיינו דאמרינן התם ל' אתקין רב"ה בגיטי נשים מן יומא דנן ולעלם, מן יומא דנן לאפוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו. דש"מ דאע"ג דגבי ממונא ס"ל כרבי יוסי, אצטריך גבי גיטי לתקוני מהיום לרוחא דמילתא, משום דאיסורא הוא ואיכא למעבד ביה לחומרא. והכי נמי מסתברא דבעלמא כרבי יוסי סבירא לן, דאלת"ה קשיא דרב אדרב, ועוד אמאי אצטריך רב לתקוני תקנתא גבי גיטין, אלא משום דמעיקר דינא לא צריך מהיום, ש"מ לט.

איכא למימר דגבי גיטין היינו טעמא דלא סבירא לן כרבי יוסי, דאיכא למימר דכי כתיב ביה זמן לאו לגרושי מזימניה דגיטא הוא אלא למימני ליה משעת כתיבה, כדאיפסיקא הילכתא בפרק המביא גט תנינא². ואע"ג דרב דהוא מארי דהאי תקנתא משעת נתינה ס"ל³, אנן אליבא דהילכתא קאמרינן. ואפי' לרב נמי אהני זמן למיסרה בייחוד משעת כתיבה, שאם נתייחד עמה מאחר שכתבו לה הוה ליה גט ישן². וכיון דאהני למילתא

ירושלמי גיטין ז, ג

מני רבותינו. רבי יהודה הנשיא ובית דינו.

בשלשה מקומות נקרא רבי יהודה הנשיא רבותינו. [דף מ עמוד ב] בגיטין. בשמן. ובסנדל.

30

ויקראו לו בית דין שריא. שכל בית דין שהוא מתיר שלשה דברים הוא נקרא בית דין שריא.
אמר רבי יודן בי ר' ישמעאל בית דינו חלוק עליו.
בגיטין מהו שתהא מותרת לינשא.
ר' חגיי אמר מותרת לינשא רבי יוסי אמר אסורה לינשא אני אומר נעשו לו ניסים וחיה.

תוספות עבודה זרה לז, א

לאלתר שריתוה דהא לא אתי - וא"ת פשיטא דלאלתר היא מותרת דמיד שמת הרי התנאי כמקום דלא ישוב
עוד לביתו וי"ל דמ"מ מיבעי ליה אי גזרינן מת אטו לא מת.

שו"ת דבר אברהם חלק ב סימן כז

האמת הוא דעיקר הטעם כהתוס' דגזרינן משום שאין העולם יודעין ונפיק מיני' חורבא דמדידעי מגט לא
יחקרו עוד אחר סיבת מיתתו ויסברו דגט ע"ת מתיר מיד. אמנם זוהי רק הסיבה למה שהוצרכו חז"ל לתקן
שלא תינשא לאלתר אבל טעמא במילתא ליכא דהא כיון שמת בודאי לא יבוא עוד והויא גזירה דרבנן כחוכא,
ע"ז אמרינן בירושלמי דכיון דאפשר מיהא באופן רחוק שיעשו לו ניסים שייך כבר למיגזר שלא תינשא עד י"ב
חדש דאפשר שלא יתקיים התנאי וע"ז סמכו חז"ל בגזירתם לחוש כאן לזה

מגיד משנה גירושין ח, כב

ומצאתי סברת רבינו שהיתה בזה ממה שיתבאר פ"ט שהאומר ה"ז גיטך מעכשיו אם לא באתי מכאן ועד
י"ב חדש ומת בתוך הזמן שאע"פ שאי אפשר שיבא והרי היא מגורשת לא תנשא במקום יבם עד אחר הזמן
כשיתקיים התנאי וזה הדין הוא בעיא דלא אפשר שבגמ' דילן (דף ע"ו): אם היא מותרת תיכף שמת או
לאחר זמן והולכין בו להחמיר. ואף בירושלמי נראה שהוא במחלוקת ואיכא מ"ד אסורה לינשא. ומתבאר
מזה שאע"פ שאי אפשר שיתבטל התנאי בשום פנים דכיון שמת ודאי לא יבא אף על פי כן אינה מותרת ואין
מחזיקין אותה בגרושה עד שיהיה מקיים בפועל

ד"ן (על הרי"ף) גיטין לט, א

כי שרי לה לאלתר שרו לה. כששמעו בו שמת ואפילו קודם שנים עשר חדש דהא ודאי לא אתי שהרי ודאי לא
יבא עוד ויש כאן קיום תנאי ולא איפשר ולחומרא. והקשו בתוספות ולאלתר מה יש לחוש והא ודאי
נתקיים התנאי דכיון שמת לא ישוב עוד לביתו ותיצו דאיכא למיגזר אטו לא מת לפי שאין העולם יודעין
שמת אבל לאחר י"ב חדש הכל יודעין שנתקיים התנאי
ול"נ דהיינו טעמא משום דאיהו ודאי לא הוה חייש למיתה דידיה ולא היה גומר ומגרש אלא לאחר י"ב
חדש ומש"ה חיישינן ולא שרינן לה מקמי הכי ולישנא הכי מוכח דאמרינן או דילמא לאחר יב"ח שרינן לה
לכי מקיים תנאיה:

אור שמח גירושין ט, יא

[יא] ואם תם הזמן שקבע ולא בא כו', לא תנשא במקום יבם עד אחר י"ב חודש כשיתקיים התנאי:
הנה הקדמונים חקרו בטעמא דא, ויעוין הרב המגיד לעיל פ"ח הלכה כ"ב, אמנם הרי"ן (גיטין לט, א בדפי
הרי"ף ד"ה כי שרי) כתב משום דאיהו לא גמר ומגרש אלא לאחר י"ב חודש. לכן אגן חיישינן ולא שרינן קודם
י"ב חודש. והנה לשיטת רבינו דבכל תנאים אף בקום ועשה כמו ע"מ שתתן מנה נשאת לכתחילה ותקיים
התנאי, יעוין ריש פ"ח, א"כ נאמר דאיהו לא גמיר ומגרש קודם קיום התנאי, אמנם שם הלא בידה ליתן
המנה תיכף, ואיהו גמיר לגירושין תיכף, אבל כאן הלא התנאי על דבר שאינו יכול להתברר קודם י"ב חודש,
דעל מיתה לא אסיק אדעתיה, וא"כ לא גמר שתהא מגורשת רק בכלות י"ב חודש, אמנם אכתי הא איהו
גמיר לגרש כשלא יבוא בתוך י"ב חודש למפרע מהיום, והא אגן ידעין דודאי לא יבוא תוך י"ב חודש, דהא
בתוך י"ב חודש מת כבר, רק דאגן אמרינן אולי גם זה בהתנאי, שיתמו י"ב חודש עד זמן נשואיה, ותהא

70 אגודה בו כל י"ב חודש, וכמו שאמר שלא תנשאי עד י"ב חודש, והתנאי כולל שני דברים, אחד שאם יבוא יבוטל הגט, ואחד שלא תנשא עד י"ב חודש, כיון דנתן הגט מעיקרא על אופן שהברור לא יכול להיות קודם י"ב חודש, אימור גם זה אסיק אדעתיה שלא תוסר זיקתו כל י"ב חודש, כיון דקיי"ל (שם עד, ב) לצעורה קא מכוון, ולפי"ז יתכן דהא דמספקא להו הוא, דאם אין אונס בגיטין אז לא אסיק אדעתיה אונס מיתה בפרט, ואימור דלא גמיר לגרש רק כשיעברו י"ב חודש אף שיהיה אונס, אבל אם נאמר יש אונס בגיטין, ואמרו בריש כתובות (ג, א) דאף דאם חלה לא הוי גט, מ"מ מת הוי גט, דניחא ליה דלא תפול קמי יבם, והיינו משום דמיתה אסיק אדעתיה, שמא ימות ולא תהא זקוקה, א"כ כי האי גוונא שודאי לא יבא הלא חל גיטא למפרע ותנשא.

ויקרא י"א, כא - כג

(כא) אַךְ אֵת זֶה תֹאכְלוּ מִכֹּל שְׂרֵץ הָעוֹף הַהַלֵךְ עַל אַרְבַּע אַפְסָר לֹא לוֹ כָּרְעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנִתְרָה בָּהֶן עַל הָאֲרֶץ :
(כב) אֵת אֵלֶּה מֵהֶם תֹאכְלוּ אֵת הָאֲרָבָה לְמִינֵהּ לְמִינֵהּ וְאֵת הַסִּלְעָם לְמִינֵהּ וְאֵת הַחֲרָגֶל לְמִינֵהּ וְאֵת הַחֲגָב לְמִינֵהּ :
(כג) וְכֹל שְׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר לוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם :